

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

7. lipnja 2018. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Haški protokol iz 2007. – Pravo mjerodavno za obveze uzdržavanja – Članak 4. stavak 2. – Promjena uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja – Mogućnost retroaktivne primjene prava države novog uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja koje se podudara s *lex fori* – Doseg izraza ‚ako vjerovnik uzdržavanja ne može dobiti uzdržavanje od dužnika uzdržavanja‘ – Slučaj u kojem vjerovnik uzdržavanja ne ispunjava zakonski uvjet”

U predmetu C-83/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija), odlukom od 25. siječnja 2017., koju je Sud zaprimio 15. veljače 2017., u postupku

KP

protiv

LO

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: C. G. Fernlund (izvjestitelj), predsjednik vijeća, J.-C. Bonichot i A. Arabadjiev, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za njemačku vladu, T. Henze, M. Hellmann i J. Mentgen, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, M. Wilderspin i M. Heller, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 30. siječnja 2018.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 4. stavka 2. Haškog protokola od 23. studenoga 2007. o mjerodavnom pravu za obveze uzdržavanja koji je u ime Europske zajednice potvrđen Odlukom Vijeća 2009/941/EZ od 30. studenoga 2009. (SL 2009., L 331, str. 17.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 159.; u daljnjem tekstu: Haški protokol).
- 2 Zahtjev je podnesen u okviru spora između malodobnog djeteta, KP, i njegova oca, LO, povodom tražbina za uzdržavanje.

Pravni okvir

Uredba (EZ) br. 4/2009

- 3 Članak 3. Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja (SL 2009., L 7, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 5., str. 138. i ispravak SL 2013., L 281, str. 29.) utvrđuje opće odredbe o sudskoj nadležnosti u državama članicama u području obveza uzdržavanja.
- 4 Članak 15. te uredbe predviđa da se pravo mjerodavno za obveze uzdržavanja utvrđuje u skladu s Haškim protokolom u državi članici koju taj instrument obvezuje.

Haški protokol

- 5 Članak 3. Haškog protokola, naslovljen „Opće pravilo o mjerodavnom pravu”, glasi:
„1. Obveze uzdržavanja uređuju se pravom države uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja, osim ako [Haškim protokolom] nije predviđeno drukčije.
2. U slučaju promjene uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja, pravo države njegovog novog uobičajenog boravišta primjenjuje se od trenutka nastanka promjene.”
- 6 Članak 4. tog protokola, naslovljen „Posebna pravila kojima se daje prednost određenim vjerovnicima uzdržavanja”, određuje:
„1. Sljedeće se odredbe primjenjuju u slučaju obveza uzdržavanja:
(a) djece od strane njihovih roditelja;
[...]
2. Ako temeljem prava iz članka 3. vjerovnik uzdržavanja ne može dobiti uzdržavanje od dužnika uzdržavanja, primjenjuje se *lex fori*.
3. Neovisno o članku 3., ako se vjerovnik uzdržavanja obratio nadležnom tijelu države u kojoj dužnik uzdržavanja ima svoje uobičajeno boravište, primjenjuje se *lex fori*. Međutim, ako temeljem tog prava vjerovnik uzdržavanja ne može dobiti uzdržavanje od dužnika uzdržavanja, primjenjuje se pravo uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja.

4. Ako temeljem pravâ iz članka 3. i stavaka 2. i 3. ovog članka vjerovnik uzdržavanja ne može dobiti uzdržavanje od dužnika uzdržavanja, primjenjuje se pravo države njihovog zajedničkog državljanstva, ako ga oni imaju.”

Njemačko pravo

7 Članak 1613. Bürgerliches Gesetzbuch (Građanski zakonik, u daljnjem tekstu: BGB), naslovljen „Retroaktivna naplata uzdržavanja”, određuje:

„1. Vjerovnik uzdržavanja može zahtijevati retroaktivno izvršenje ili naknadu za neizvršenje uzdržavanja samo od trenutka u kojem je dužnik uzdržavanja pozvan na pružanje podataka o svojim primanjima i imovini radi naplate uzdržavanja ili od trenutka u kojem je pokrenut postupak za naplatu uzdržavanja. [...]

2. Imatelj prava može retroaktivno zahtijevati izvršenje bez ograničenja iz stavka 1.

1. zbog izvanredne potrebe koju je izuzetno teško ispuniti (osobita potreba); [...]

2. za razdoblje tijekom kojeg nije bilo moguće ostvarivati uzdržavanje

(a) zbog pravnih razloga ili

(b) zbog činjeničnih razloga koji su odgovornost dužnika uzdržavanja.”

Austrijsko pravo

8 Sud koji je uputio zahtjev navodi da je u Austriji moguće tražiti podmirenje tražbina za uzdržavanje tri godine unatrag.

9 Taj sud navodi da je, prema ustaljenoj nacionalnoj sudskoj praksi, kašnjenje dužnika uzdržavanja uvjet za zahtijevanje retroaktivnog ispunjenja obveze uzdržavanja, ali u slučaju uzdržavanja djeteta opomena nije potrebna zbog osobite povezanosti na temelju obiteljskog prava.

Glavni postupak i prethodna pitanja

10 KP, rođen 6. ožujka 2013., i njegovi roditelji njemački su državljani koji su živjeli u Njemačkoj do 27. svibnja 2015. Dana 28. svibnja 2015. KP i njegova majka preselili su se u Austriju, koja je postala mjesto njihova novog uobičajenog boravišta.

11 Dana 18. svibnja 2015. KP je protiv LO-a podnio zahtjev za uzdržavanje pred Bezirksgerichtom Fünfhaus (Općinski sud u Fünfhausu, Austrija). KP je 18. svibnja 2016. proširio svoj zahtjev na razdoblje od 1. lipnja 2013. do 31. svibnja 2015.

12 Bezirksgericht Fünfhaus (Općinski sud u Fünfhausu) odbio je zahtjev KP-a koji se odnosio na isplatu uzdržavanja za razdoblje od 1. lipnja 2013. do 31. svibnja 2015. zbog toga što je za to razdoblje trebalo, na temelju članka 3. Haškog protokola, primijeniti njemačko pravo čiji uvjeti za zahtijevanje neplaćenog uzdržavanja nisu bili ispunjeni. Članak 4. stavak 2. Haškog protokola o primjeni *lex fori* odnosi se samo na prava nastala od preseljenja u novo mjesto uobičajenog boravišta.

13 Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Zemaljski građanski sud u Beču, Austrija) potvrdio je odluku Bezirksgerichta Fünfhaus (Općinski sud u Fünfhausu).

- 14 KP je podnio zahtjev za preispitivanje odluke Landesgerichta für Zivilrechtssachen Wien (Zemaljski građanski sud u Beču) pred sudom koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, Oberster Gerichtshofom (Vrhovni sud, Austrija).
- 15 KP pred sudom koji je uputio zahtjev navodi da se prema članku 3. stavku 1. Haškog protokola njemačko pravo o obvezama uzdržavanja primjenjuje na njegov zahtjev za uzdržavanje, ali mu ne omogućava retroaktivnu naplatu uzdržavanja s obzirom na to da uvjeti iz članka 1613. BGB-a nisu ispunjeni. Posljedično, KP smatra da bi trebalo, u skladu s člankom 4. stavkom 2. Haškog protokola, primijeniti austrijsko pravo koje omogućuje retroaktivnu isplatu tražbina za uzdržavanje.
- 16 LO pak smatra da se članak 4. stavak 2. Haškog protokola ne primjenjuje u slučajevima u kojima su određeni zahtjevi za uzdržavanje zastarjeli ili su podneseni izvan roka. Nadalje, ta se odredba može primijeniti samo ako je postupak pokrenuo dužnik uzdržavanja ili kad je postupak pokrenut pred sudom države u kojoj nijedna od predmetnih stranaka nema svoje boravište. Međutim, u ovom slučaju KP je pokrenuo postupak pred sudom države gdje sada ima uobičajeno boravište. Naposljetku, LO smatra da se navedena odredba ne može primijeniti radi retroaktivne naplate uzdržavanja ako se zahtjev za uzdržavanje podnese nakon preseljenja vjerovnika uzdržavanja.
- 17 Sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku navodi da se, na temelju članka 3. stavka 2. Haškog protokola, u slučaju promjene uobičajenog boravišta vjerovnika primjenjuje pravo države njegova novog uobičajenog boravišta počevši od te promjene i stoga isključivo za budućnost.
- 18 Posljedično tomu, prema tom sudu, valja u predmetnom slučaju za razdoblje koje prethodi navedenoj promjeni primijeniti njemačko pravo osim ako to pravo treba odbaciti na temelju članka 4. stavka 2. Haškog protokola. Ipak, primjena te odredbe u situaciji poput one u glavnom postupku nije sigurna. Taj sud u tom pogledu navodi točku 63. Izvješća s objašnjenjima A. Bonomija koje se odnosi na Haški protokol (tekst usvojen na dvadeset i prvog sjednici Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu, u daljnjem tekstu: Bonomijevo izvješće) na temelju kojeg je supsidijarna poveznica s *lex fori* korisna samo ako se postupak zbog uzdržavanja pokreće u državi koja nije država uobičajenog boravišta vjerovnika jer se u suprotnome pravo uobičajenog boravišta i *lex fori* podudaraju. Sud koji je uputio zahtjev dodaje da se, prema tom izvješću, supsidijarna primjena *lex fori* na temelju tog članka 4. stavka 2. može predvidjeti samo ako je postupak pokrenuo dužnik, primjerice pred nadležnim tijelom države svojeg uobičajenog boravišta ili ako je tijelo pred kojim je pokrenut postupak tijelo države u kojoj nijedna od predmetnih stranaka nema boravište.
- 19 Sud koji je uputio zahtjev se osim toga pita, vodeći računa o činjenici da u predmetnom slučaju KP nije LO-u poslao opomenu, primjenjuje li se članak 4. stavak 2. Haškog protokola u slučajevima u kojima, na temelju mjerodavnog prava prema članku 3. navedenog protokola, postoji tražbina za uzdržavanje, ali se odbija njezina retroaktivna isplata zbog toga što vjerovnik ne ispunjava određene zakonske uvjete.
- 20 U tim okolnostima Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li pravilo o supsidijarnosti iz članka 4. stavka 2. [Haškog protokola] tumačiti na način da se ono primjenjuje samo u slučaju kada se zahtjev kojim se pokreće postupak o uzdržavanju podnese u državi koja nije država uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja?

U slučaju niječnog odgovora na to pitanje:

2. Treba li članak 4. stavak 2. [Haškog protokola] tumačiti na način da se izraz ‚ne može dobiti uzdržavanje’ odnosi i na slučajeve u kojima pravo države dotadašnjeg boravišta ne predviđa pravo na retroaktivno uzdržavanje samo zbog neispunjenja određenih zakonskih uvjeta?”

O prethodnim pitanjima

Uvodna očitovanja

- 21 Najprije valja ispitati nadležnost Suda za tumačenje Haškog protokola.
- 22 U tom pogledu valja podsjetiti da je u skladu s člankom 267. UFEU-a Sud nadležan za odlučivanje u prethodnom postupku o tumačenju akata koje su donijele institucije Unije.
- 23 Međutim, s jedne strane, valja podsjetiti da je Odlukom 2009/941, donesenom na temelju članka 300. EZ-a, koji je postao članak 218. UFEU-a, Vijeće Europske unije potvrdilo Haški protokol čiji se tekst nalazi u prilogu navedenoj odluci.
- 24 S druge strane, prema ustaljenoj sudskoj praksi, sporazum koji je sklopilo Vijeće, u skladu s člankom 218. UFEU-a, je, kad je riječ o Uniji, akt koji je donijela jedna od njezinih institucija, u smislu članka 267. prvog stavka točke (b) UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 22. listopada 2009., Bogiatzi, C-301/08, EU:C:2009:649, t. 23.).
- 25 Iz toga slijedi da je Sud nadležan za tumačenje Haškog protokola.

Prvo pitanje

- 26 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. stavak 2. Haškog protokola tumačiti na način da se može primijeniti u situaciji u kojoj vjerovnik uzdržavanja, koji je promijenio uobičajeno boravište, podnosi pred sudom države svojeg novog uobičajenog boravišta zahtjev za uzdržavanje za proteklo razdoblje tijekom kojeg je živio u drugoj državi članici, iako je država sjedišta suda država uobičajenog boravišta vjerovnika.
- 27 Na temelju tog članka 4. stavka 2. *lex fori* se primjenjuje kad vjerovnik uzdržavanja ne može dobiti uzdržavanje od dužnika uzdržavanja na temelju prava spomenutog u članku 3. Haškog protokola.
- 28 Taj članak 3. određuje opće pravilo o mjerodavnom pravu prema kojem pravo države uobičajenog boravišta vjerovnika uređuje obveze uzdržavanja.
- 29 Kao što proizlazi iz članka 4. stavka 2. Haškog protokola, ta odredba, koja omogućuje primjenu *lex fori* umjesto prava države uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja, ima koristan učinak samo ako se ta prava međusobno razlikuju.
- 30 Valja ipak provjeriti je li još uvijek potrebno da se država sjedišta suda razlikuje od države uobičajenog boravišta vjerovnika kako bi mjerodavna prava bila različita i kako bi ta odredba imala takav učinak.
- 31 U predmetnom slučaju iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da se KP preselio u Austriju i da je to država članica njegova uobičajena boravišta. Stoga se primjenjuje austrijsko pravo na temelju članka 3. stavka 1. Haškog protokola. Ipak, u skladu s člankom 3. stavkom 2. tog protokola, austrijsko pravo primjenjuje se tek od promjene boravišta KP-a u Austriji, odnosno, u predmetnom slučaju, od 28. svibnja 2015. Za prethodno razdoblje, počevši od 1. lipnja 2013. do 28. svibnja 2015., pravo države uobičajenog boravišta KP-a je njemačko pravo.
- 32 Kad je riječ o *lex fori*, radi se o pravu države članice pred čijim sudom vjerovnik pokreće postupak, odnosno o austrijskom pravu.

- 33 Iz toga slijedi da, u situaciji poput one u glavnom postupku, u kojoj se *lex fori*, u predmetnom slučaju austrijsko pravo, ne podudara s pravom države uobičajenog boravišta vjerovnika za razdoblje za koje vjerovnik potražuje uzdržavanje, u predmetnom slučaju s njemačkim pravom, članak 4. stavak 2. Haškog protokola može imati koristan učinak. Okolnost da je vjerovnik pokrenuo postupak pred sudom države svojeg uobičajenog boravišta, tako da je država sjedišta suda država njegova uobičajena boravišta, ne protivi se primjeni te odredbe s obzirom na to da se pravo određeno supsidijarnom poveznicom iz te odredbe ne podudara s pravom određenim primarnom poveznicom iz članka 3. navedenog protokola.
- 34 Ipak, još je potrebno da se *lex fori* predviđen tom odredbom može primijeniti na zahtjev za uzdržavanje u pogledu proteklog razdoblja.
- 35 Naime, iako je osobito iz Bonomijeva izvješća očito da se članak 4. stavak 2. Haškog protokola primjenjuje na zahtjeve za uzdržavanje koji se odnose na razdoblja koja počinju teći od dana njihova podnošenja, neizvjesno je primjenjuje li se ta odredba i na razdoblja koja su prethodila tim zahtjevima te su, ako je odgovor potvrđan, uvjeti te primjene neizvjesni.
- 36 Prema Europskoj komisiji, *lex fori* predviđen u toj odredbi primjenjuje se svaki put kad vjerovnik uzdržavanja ne može dobiti uzdržavanje na temelju prava države svojeg uobičajenog boravišta ili, kad je riječ o proteklom razdoblju, prava države njegova uobičajenog boravišta koje se primjenjuje tijekom tog razdoblja. Njemačka vlada pak ocjenjuje, kad je riječ o zahtjevima za uzdržavanje u pogledu proteklih razdoblja, da se *lex fori* ne primjenjuje automatski i da mora postojati povezanost između činjenične situacije iz koje proizlazi tražbina na koju se poziva vjerovnik i mjerodavnog prava u svrhu ocjene te tražbine.
- 37 U tom pogledu valja navesti da sam tekst članka 4. stavka 2. Haškog protokola ne omogućava sigurno utvrđivanje dosega te odredbe.
- 38 Valja je protumačiti vodeći računa o sustavu pravila o poveznicama uspostavljenom Haškim protokolom i cilju tog protokola.
- 39 Kad je riječ o sustavu pravila o poveznicama uspostavljenom Haškim protokolom, valja navesti da njegov članak 4. stavak 2. utvrđuje posebno pravilo u korist određenih vjerovnika koje dopunjuje opće pravilo koje se nalazi u članku 3. tog protokola.
- 40 Ta prva tvrdnja može dovesti do sumnje u relevantnost Komisijina argumenta. Naime, primjenjivost načela prava države uobičajenog boravišta vjerovnika navedenog u članku 3. stavku 1. Haškog protokola ograničena je stavkom 2. tog članka na razdoblje obuhvaćeno tim boravkom. Kad bi se članak 4. stavak 2. tog protokola tumačio tako da omogućuje da se *lex fori*, odnosno, u slučaju poput onog u glavnom postupku, pravo države novog uobičajenog boravišta tog vjerovnika uvijek primjenjuje na razdoblje koje prethodi uspostavljanju boravišta u toj državi, ako je uvjet koji ta odredba predviđa ispunjen, to tumačenje lišilo bi učinka opće pravilo iz tog članka 3. stavka 2. kad je riječ o području primjene *rationae temporis* prava države uobičajenog boravišta vjerovnika.
- 41 Nadalje, kao što osobito proizlazi iz Bonomijeva izvješća i ciljeva Komisije koja je aktivno sudjelovala u pregovorima radi donošenja Haškog protokola (vidjeti Prijedlog uredbe Vijeća o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju odluka i suradnji u području obveze uzdržavanja (COM(2005) 649 *final*)), cilj je tog sustava jamčiti predvidljivost mjerodavnog prava osiguravajući da pravo koje je određeno ne bude lišeno dostatne povezanosti s predmetnom obiteljskom situacijom.
- 42 U tom pogledu, članak 3. stavak 1. Haškog protokola predviđa primarnu primjenu prava države uobičajenog boravišta vjerovnika, koje je najuže povezano sa situacijom vjerovnika i koje je stoga očito najprimjerenije za uređenje konkretnih problema s kojima se vjerovnik uzdržavanja može susresti.

- 43 Kako bi se očuvala ta povezanost, članak 3. stavak 2. Haškog protokola predviđa da se u slučaju promjene uobičajenog boravišta pravo države novog uobičajenog boravišta primjenjuje od trenutka u kojem je nastala promjena.
- 44 Kad je riječ o posebnim pravilima, sadržanima u članku 4. stavcima 2. do 4. Haškog protokola, koja predviđaju niz primarnih i sekundarnih poveznica koje se „kaskadno” primjenjuju te čiji je cilj smanjiti opasnost da vjerovnik ne dobije uzdržavanje prema pravima koja su naknadno određena, članak 4. stavak 3. Haškog protokola primarno određuje *lex fori* kad vjerovnik pokreće postupak pred nadležnim tijelom države u kojoj dužnik ima svoje uobičajeno boravište. Kao što proizlazi iz točke 59. mišljenja nezavisnog odvjetnika, ta država povezana je s obiteljskom situacijom vjerovnika i dužnika barem u mjeri u kojoj se radi o mogućnostima zadovoljenja, od strane dužnika, vjerovnikovih potreba. Predvidljiva narav tog prava proizlazi također iz činjenice da navedeno pravo ovisi o nadležnosti izabranog suda koja se u tom slučaju poklapa s klasičnim pravilom prema kojem podnositelj zahtjeva podnosi svoju tužbu pred sudom tuženika.
- 45 Povezanost s predmetnom obiteljskom situacijom proizlazi također iz članka 4. stavka 4. Haškog protokola koji određuje pravo zajedničkog državljanstva stranaka kao mjerodavno pravo. Naime, kao što je nezavisni odvjetnik naveo u istoj točki 59. svojeg mišljenja, ta odredba sadržava određeni element stalnosti u odnosu na obiteljsku situaciju vjerovnika i dužnika na koje se odnosi obveza uzdržavanja.
- 46 Vodeći računa o sustavu pravila o poveznicama predviđenom Haškim protokolom i cilju predvidljivosti koji se tim protokolom nastoji postići, poput onih koja su opisana u točki 41. ove presude, valja utvrditi da ako je primjena *lex fori*, podredno predviđena člankom 4. stavkom 2. Haškog protokola, tek posljedica vjerovnikova izbora novog uobičajenog boravišta a da ne postoji povezanost između tog prava i obiteljske situacije vjerovnika i dužnika na koje se odnosi obveza uzdržavanja u trenutku na koji se odnosi ta obveza, ona nije u skladu ni s tim sustavom ni s tim ciljem.
- 47 Okolnost da primjena *lex fori* pogoduje vjerovniku ne može sama za sebe opravdati primjenu te odredbe s obzirom na to da, u nedostatku takve povezanosti, to pravo ima narav koju dužnik ne može predvidjeti.
- 48 U tom pogledu, kao što proizlazi iz točaka 78. i 79. mišljenja nezavisnog odvjetnika, ta povezanost može rezultirati iz nadležnosti koju bi imao sud pred kojim je pokrenut postupak za rješavanje sporova u području uzdržavanja za predmetno razdoblje, u skladu s odredbama Uredbe br. 4/2009 koje se mogu primjenjivati.
- 49 Ta je analiza opravdana s obzirom na usku povezanost Haškog protokola i Uredbe br. 4/2009. Naime, članak 15. te uredbe izričito upućuje na Haški protokol, a određivanje nadležnih sudova u skladu s navedenom uredbom omogućava neizravno određivanje *lex fori*. Nadalje, kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 56. svojeg mišljenja, ta se uredba temelji na pretpostavci o povezanosti uzdržavanja na koje se odnosi određeni spor i države čiji su sudovi nadležni za njegovo rješavanje.
- 50 Valja stoga utvrditi da potrebna povezanost *lex fori* i položaja vjerovnika i dužnika na koje se odnosi obveza uzdržavanja tijekom razdoblja obuhvaćenog zahtjevom za uzdržavanje postoji kad je *lex fori* pravo države članice čiji su sudovi bili nadležni za rješavanje sporova o uzdržavanju koji se odnose na navedeno razdoblje.
- 51 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 4. stavak 2. Haškog protokola treba tumačiti na način da:
- okolnost da je država sjedišta suda država uobičajenog boravišta vjerovnika ne protivi se primjeni te odredbe jer se pravo određeno supsidijarnom poveznicom koju predviđa ta odredba ne podudara s pravom određenim primarnom poveznicom iz članka 3. navedenog protokola;

- u situaciji u kojoj vjerovnik uzdržavanja, koji je promijenio uobičajeno boravište, podnosi pred sudovima države svojeg novog uobičajenog boravišta zahtjev za uzdržavanje protiv dužnika za proteklo razdoblje tijekom kojeg je živio u drugoj državi članici, *lex fori*, koji je i pravo države njegova novog uobičajenog boravišta, može se primijeniti ako su sudovi države članice sjedišta suda bili nadležni za rješavanje sporova u području uzdržavanja koje se odnosi na te stranke i obuhvaća to razdoblje.

Drugo pitanje

- 52 Drugo pitanje odnosi se u biti na pitanje obuhvaća li izraz „ne može dobiti uzdržavanje” iz članka 4. stavka 2. Haškog protokola također na situaciju u kojoj vjerovnik ne može dobiti uzdržavanje na temelju prava države svojeg prethodnog uobičajenog boravišta zbog toga što ne ispunjava određene uvjete određene tim pravom.
- 53 Valja najprije navesti da se to pitanje postavlja u slučaju u kojem sud koji je uputio zahtjev utvrđuje, s obzirom na odgovor na prvo pitanje, da su austrijski sudovi bili nadležni, u skladu s Uredbom br. 4/2009, za odlučivanje o KP-ovu zahtjevu za uzdržavanje za razdoblje od 1. lipnja 2013. do 28. svibnja 2015. U takvoj situaciji, naime, *lex fori*, u ovom predmetu austrijsko pravo, može se primijeniti ako vjerovnik uzdržavanja „ne može dobiti uzdržavanje” prema pravu države svojeg uobičajenog boravišta tijekom prethodnog razdoblja poput onog u glavnom postupku, odnosno, u predmetnom slučaju, njemačkom pravu. Stoga valja ispitati nalazi li se vjerovnik uzdržavanja, poput KP-a, u takvoj situaciji.
- 54 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, korisno je pozvati se na Bonomijevo izvješće, koje razmatra upravo takvu problematiku.
- 55 To izvješće navodi da se vjerovnik uzdržavanja može koristiti *lex fori* ne samo ako pravo države njegova uobičajenog boravišta uopće ne predviđa obveze uzdržavanja koje proizlaze iz predmetne obiteljske povezanosti, primjerice, stoga što to pravo ne predviđa obveze djece prema njihovim roditeljima, već također ako takvu obvezu, uz njezino načelno priznanje, čini ovisnom o uvjetu koji u predmetnom slučaju nije ispunjen. Navedeno izvješće primjerice navodi slučaj u kojem pravo države uobičajenog boravišta vjerovnika predviđa da se obveza roditelja prema djeci gasi u dobi od 18 godina, iako je vjerovnik već dosegao tu dob.
- 56 Prema tom tumačenju, članak 4. stavak 2. Haškog protokola primjenjuje se i kad zakonski uvjet nije ispunjen.
- 57 Valja utvrditi da to široko tumačenje članka 4. stavka 2. Haškog protokola odgovara cilju te odredbe, navedenom u točki 44. ove presude, odnosno smanjenju opasnosti da vjerovnik ne dobije uzdržavanje prema pravu koje je primarno određeno.
- 58 Svrha tog tumačenja jest obuhvatiti slučaj, poput onog u glavnom postupku, u kojem nemogućnost vjerovnika da dobije uzdržavanje proizlazi iz činjenice da nije opomenuo dužnika i stoga nije ispunio zakonski uvjet, u predmetnom slučaju onaj predviđen člankom 1613. BGB-a. Naime, kao što je nezavisni odvjetnik naveo u točki 93. svojeg mišljenja, ništa ne upućuje na to da se zbog pasivnog ponašanja vjerovnika ne primjenjuje taj članak 4. stavak 2.
- 59 Na drugo pitanje stoga valja odgovoriti da se izraz „ne može dobiti uzdržavanje”, sadržan u članku 4. stavku 2. Haškog protokola, mora tumačiti na način da obuhvaća i situaciju u kojoj vjerovnik ne može dobiti uzdržavanje na temelju prava države svojeg prethodnog uobičajenog boravišta zbog toga što ne ispunjava određene uvjete propisane tim pravom.

Troškovi

⁶⁰ Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

1. Članak 4. stavak 2. Haškog protokola od 23. studenoga 2007. o pravu mjerodavnom za obveze uzdržavanja, potvrđenog, u ime Europske zajednice, Odlukom Vijeća 2009/941/EZ od 30. studenoga 2009., treba tumačiti na način da:

- okolnost da je država sjedišta suda država uobičajenog boravišta vjerovnika ne protivi se primjeni te odredbe jer se pravo određeno supsidijarnom poveznicom koju predviđa ta odredba ne podudara s pravom određenim primarnom poveznicom iz članka 3. navedenog protokola;
- u situaciji u kojoj vjerovnik uzdržavanja, koji je promijenio uobičajeno boravište, podnosi pred sudovima države svojeg novog uobičajenog boravišta zahtjev za uzdržavanje protiv dužnika za proteklo razdoblje tijekom kojeg je živio u drugoj državi članici, *lex fori*, koji je i pravo države njegova novog uobičajenog boravišta, može se primijeniti ako su sudovi države članice sjedišta suda bili nadležni za rješavanje sporova u području uzdržavanja koje se odnosi na te stranke i obuhvaća to razdoblje.

2. Izraz „ne može dobiti uzdržavanje”, sadržan u članku 4. stavku 2. Haškog protokola od 23. studenoga 2007., mora se tumačiti na način da obuhvaća i situaciju u kojoj vjerovnik ne može dobiti uzdržavanje na temelju prava države svojeg prethodnog uobičajenog boravišta zbog toga što ne ispunjava određene uvjete propisane tim pravom.

Potpisi